

חידושי מרן הגרי"ז הלוי

תפילות ואגדות

קצט.*

בפיוט, שושנת יעקב, איתא תשועתם היתה לנצח ותקוותם בכל דור ודור להודיע שכל קוץ לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך, ותמוה מה השייכות של "קוץ לא יבושו" לשושנת יעקב, ונראה לבאר דהנה הרמב"ם בהקדמה במנין המצות הקצר כ' בדין מצוות דרבנן, על מצות קריאת המגילה וז"ל וציוו לקרות המגילה בעונתה כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנן והיה קרוב לשועתנו כדי לברכו ולהללו, "וכדי להודיע לדורות הבאים שאמת מה שהבטחנו בתורה ומי גוי גדול אשר לו אלוקים" וכו' עיי"ש, נמצא דזוהי בעצם התקנה של קריאת המגילה "כדי להודיע לדורות הבאים" וכו', ולכך שפיר אומרים כאן "להודיע שכל קוץ לא יבושו ולא יכלמו".

*****

*ד.

בתפילת שמו"ע אתה גיבור לעולם ה', וצ"ע מהו לעולם וכי ס"ד שמדת גבורתו יתברך מוגבלת חלילה, ונראה עפ"ד הגמרא יומא ס"ט למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה וכו' משה אמר האל הגדול הגיבור והנורא, אתא ירמיה ואמר נכרים מקרקרין בהיכלו איה נוראותיו ל"א, אתא דניאל אמר נכרים משתעבדין בבניו איה גבורותיו לא אמר גבור אתו אינהו ואמרו אדרבה זו היא גבורתו וכו' שנותן ארך אפים לרשעים ואלו הן נוראותיו שאלמלא מוראו של הקב"ה הא"י אומה אחת יכולה להתקיים בין האומות ע"ש. וברור דדעת ירמיה ודניאל לא היתה חלילה שאין מידות אלו קיימת אלא סברו שבזמנה לא נראו מידות אלו ולא הנהיג אז הקב"ה את עולמו במידות הגבורה והנורא ולכן לא שייך היה שישבחו להקב"ה במידות שאינם משמשות ופועלות בהנהגת העולם, (וכדרך שאומרים המלך הקדוש בעשייתו ולא בכל השנה, דאז הקב"ה מנהיג עולמו במידת מלך), ואנשי כנה"ג באו ואמרו שבכל עת ובכל שעה מונהג העולם במידות ובהנהגות גבור ונורא דכל עוד שקיימים רשעים אות היא שהעולם מונהג במידת גבור ועצם קיום עם ישראל מוכיח על מידת נוראה ולכן אנשי כנה"ג שתיקנו תפילת שמו"ע קבעו הנוסח אתה גיבור לעולם ה' והיינו דמידת גבור פועלת בהנהגת הבריאה לעולם.

*****

*א.

הנה בתפילת שבת אומרים: "ושני לוחות אבנים הוריד בידו וכתוב בהם שמירת שבת, וכן כתוב בתורתך" ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדורותם ברית עולם". וצ"ע דכי מה שכתוב בלוחות אבנים, אין זה כתוב בתורה, דאיצטריך להביא ממה שכתוב במק"א (בפרשת כי תשא). ובשם הגר"ח, דהנה כל מה שניתן בלוחות הוא ברית עליהם, כדכתיב בואתחנן (ד' י"ג) "ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים", וכמו דכתיב כמה פעמים "לוחות הברית" (עי' עקב ט') ולפ"ז נראה, דבתפלה רצה לומר היכן נאמר ברית על השבת. וע"ז אמר דבשני מקומות איתא זה. א. "ושני אבנים הוריד בידו, וכתוב בהם שמירת שבת". והיינו דכיון דכתיב שבת בלוחות, הרי הוא ברית עליהם. ב. "וכן כתוב בתורתך ושמרו בני ישראל וגו' ברית עולם" דנאמר בתורה עוד הפעם ברית על השבת.

*****